

A young girl with red hair and freckles is smiling and looking back over her shoulder. She is wearing a light-colored cardigan. The background shows a beach with waves and a cloudy sky. The image is overlaid with a geometric pattern of overlapping triangles in shades of brown and beige.

Helposti särkyvää

– Adventtikirkon lastensuojelun opas

Johdanto

Miltä tuntuisi olla osa seurakuntaa, jossa lapset ja nuoret saavat vapaasti olla omia ainutlaatuisia persooniaan, uskoa Jumalaan ja kypsyä omaan tahtiinsa hyvinvoivan ja rakastavan yhteisön tukemina?

Tämän ei tarvitse olla unelmaa. Sellaisissa paikoissa, joissa vallitsee Jeesuksen rakkaus ja armo, lapsella ja nuorella on hyvä olla. Seurakunta on parhaimmillaan tällainen paikka.

Ihminen on fyysinen, psyykinen, hengellinen ja sosiaalinen olento. Aikuisen rooli on auttaa lasta elämään turvallista arkea sekä muodostamaan terveitä ihmissuhteita. Seurakunta ja sen tapahtumat sekä leirit, koulut ja päiväkodit tarjoavat lapsille monia mahdollisuuksia osallistua yksilön kehitystä turvallisesti tukevaan toimintaan kaikilla elämän osa-alueilla.

Tällaiset lähtökohdat luovat pohjaa tasapainoiseen kasvuun sekä kestävään hyvinvointiin. Hyvinvoivat yksilöt puolestaan rakentavat hyvinvoivia yhteisöjä, kuten perheitä ja seurakuntia.

Työryhmä:
Merja Kinnunen
Leena Poikonen
Nina Saaristo
Merja Sankila
Rauno Vartiainen
Jenni Virolainen

Visuaalinen ilme:
Reima Honkasalo Art & Design

© Copyright 2016

Suomen Adventtikirkko
Lasten ja nuorten hyvinvointitoimikunta
PL 94
33101 Tampere

Lapset ja nuoret ovat osa seurakuntaperhettämme. Tehtävämme on arvostaa lapsia ja nuoria sekä pitää heistä huolta. Näiden periaatteiden mukaisesti haluamme tukea lasten ja nuorten kokonaisvaltaista kasvua kaikessa toiminnassamme. Toimintaamme ohjaavat myös Suomen lait ja asetukset lapsen suojelemisesta. Lapset eivät ole pienikokoisia aikuisia. He eivät myöskään ole äänioikeuteen asti sivuutettavia ”melkein-ihmisiä”. He ovat kallisarvoisia Jumalan luomuksia tässä ja nyt, ja meillä aikuisilla on etuoikeus turvata heitä heidän elämän poluillaan.

Jeesuksen oma suhtautuminen lapsiin on paras esimerkkimme.

”Sallikaa lasten tulla minun luokseni, älkää estäkö heitä. Heidän kaltaistensa on Jumalan valtakunta.”
Mark. 10:14–16

*Suomen Adventtikirkon puolesta
Lasten ja nuorten hyvinvointitoimikunta*

Suomen Adventtikirkon lasten ja nuorten hyvinvointiohjeet

1. Suomen laki määrittelee lapsen alle 18-vuotiaaksi henkilöksi. Suomen Adventtikirkon lasten ja nuorten toimintaa määrittelevät etenkin lastensuojelulaki, rikoslaki, tuoteturvallisuuslaki sekä hallintolaki. Lapsen ja nuoren kanssa toimivien on hyvä tutustua niihin osoitteessa: www.finlex.fi.

2. Lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyvien ohjeiden tarkoituksena on suojella jokaista lasta ja nuorta kaltoin kohtelulta ja väärinkäytöksiltä niin seurakunnan yleisen toiminnan kuin yksittäisten lasten ja nuorten kanssa toimivien henkilöiden taholta. Haluamme turvata ja tukea lasten ja nuorten toimintaa niin, ettei ongelmallisia tilanteita pääsisi syntymään.

3. Lasten ja nuorten hyvinvointi on koko seurakunnan yhteinen asia. Suomen adventtikirkon lasten ja nuorten hyvinvointitoimikunta tukee lasten ja nuorten hyvinvointia kaikissa tapahtumissaan, toiminnoissaan, kouluissaan sekä päiväkodeissaan. Toimikunta on matalan kynnyksen tukitaho, jossa pyritään myös palvelemaan perheitä heidän kasvatustyössään.

4. Lasten ja nuorten kanssa toimivilta palkatuilta ja vapaaehtoisilta työntekijöiltä edellytetään Helposti särkyvää – Adventtikirkon lastensuojeluoppaaseen tutustumista, tietotaitoa uhkaavissa tilanteissa toimimisesta sekä tähän liittyvän Työntekijäsitoumuksen tai Vapaaehtoisitoumuksen allekirjoittamista. Sitoumuslomakkeita saa paikallisseurakuntien vastuuhenkilöiltä sekä tapahtumien ja leirien johtajilta.

5. Kaikkien toimijoiden valinnassa kiinnitetään huomiota henkilön edellytyksiin toimia turvallisesti lasten ja nuorten parissa. Toiminta pyritään aina järjestämään fyysisesti, psyykkisesti, hengellisesti ja sosiaalisesti turvalliseksi sekä kohderyhmän kehitystasoa vastaavaksi. Koulutusta järjestetään toiminnassa mukana oleville sekä seurakuntien vastuuhenkilöille. Jokainen aikuinen on ilmoitusvelvollinen lasten ja nuorten hyvinvointia vaarantavissa asioissa.

Helposti särkyvää: Aikuisen opas

Opeta lasta ja nuorta toimimaan uhkaavassa tilanteessa turvaohjeen mukaan. Kolmen K:n turvaohje, kun tilanne tuntuu oudolta ja pahalta:

K – Kiellä!	– Sano ei
K – Karkaa!	– Lähde pois
K – Kerro!	– Kerro turvalliselle aikuiselle

Ei ole liian pientä huolta kerrottavaksi turvalliselle aikuiselle.

Lapsen oikeudet

1. Lapsella on oikeus olla oma itsensä

- Jokainen lapsi on Jumalan luoma ja ainutlaatuisen.
- Lasta tulee kunnioittaa riippumatta siitä, onko hän tyttö vai poika, millainen hänen perheensä on, mitä kieltä hän puhuu, mistä hän on kotoisin, mihin hän uskoo, tai miltä hän näyttää.
- Lapsi on oikeutettu omaan nimeen ja kansallisuuteen.

Aikuisen tehtävät ja velvollisuudet

- Aikuinen kunnioittaa ja arvostaa lasta Jumalan luomana persoonana.
- Aikuinen huolehtii lapsen oikeudenmukaisesta ja tasa-arvoisesta kohtelemisesta.

Keskusteluvinkki: Miltä lapsen ainutlaatuisuuden kunnioittaminen näyttää teidän perheessänne?

2. Lapsella on oikeus elää ja kasvaa omaan tahtiin

- Lapsi tarvitsee tukea kasvuun ja hänellä on oikeus saada sitä aikuisilta.

Aikuisen tehtävät ja velvollisuudet

- Aikuisen tehtävä on ohjata ja opettaa lasta.
- Aikuisen tehtävä on tukea lapsen kokonaisvaltaista ja tervettä kehitystä turvallisesti. Hengellisessä kasvatuksessa on huomioitava hänen kypsystänsä ja herkkyytensä.

Keskusteluvinkki: Miksi aikuisen täytyy auttaa lasta elämään hyvää elämää?

3. Lapsella on oikeus saada huolenpitoa, hellyyttä ja rakkautta

- Lapsella on myös oikeus saada ravitsevaa ruokaa, vaatteita ja turvallinen koti turvalliselta aikuiselta tai aikuisilta.
- Lapsella on sairastuessaan oikeus terveydenhoitoon ja apuun.

Aikuisen tehtävät ja velvollisuudet

- Aikuisen velvollisuus on huolehtia lapsen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista, terveydestä ja turvallisuudesta.

Keskusteluvinkki: Miten lapsen tarpeet muuttuvat 1, 5, 10 ja 15 vuoden iässä? Mitkä pysyvät samana?

4. Lapsella on oikeus elää turvassa

- Kukaan ei saa tehdä lapselle pahaa tai satuttaa häntä.
- Lapsella on oikeus omaan kehoon, eikä kukaan saa kosketella häntä sopimattomasti.
- Uikkareiden alle jäävä alue on jokaisen yksityisaluetta.

Aikuisen tehtävät ja velvollisuudet

- Aikuisen tehtävä on suojella lasta, mutta myös opettaa häntä suojelemaan itseään.
- Kolmen K:n turvaohje on hyvä opetella yhdessä: "Kiellä, Karkaa, ja Kerro."

- Aikuisen tehtävänä on opettaa lasta tunnistamaan vaarallisia ja haitallisia asioita, toimimaan turvallisesti erilaisissa tilanteissa ja hakemaan tarvittaessa apua.
- Aikuisen velvollisuus on ilmoittaa viranomaisille, jos ketä tahansa lasta laiminlyödään, kohdellaan väärin tai satutetaan. Myös tukistaminen, luunapit, lyöminen ja muu voimakas ruumiillinen rajaminen rikkovat Suomen lastensuojelulakia.
- Aikuisen velvollisuus on hakea kenelle tahansa lapselle apua, kun lasta kohdellaan väärin tai hänen hyvinvointiaan laiminlyödään.
- Aikuisen velvollisuus on hakea lapselle apua, kun lapsi satuttaa tai vahingoittaa itseään.
- Aikuisen velvollisuus on järjestää kahdenkeskiset tapaamiset lapsen ja nuoren kanssa lukitsemattomissa tiloissa ja varmistaa, että toinen aikuinen on lähettyvillä.

Keskusteluvinkki: Miten lapselle voi opettaa, kuinka oudossa ja pahalta tuntuvassa tilanteessa toimitaan?

5. Lapsella on oikeus omiin mielipiteisiinsä ja tunteisiinsa

- Lapsella on oikeus sanoa mielipiteensä, kunhan ei loukkaa toisia.
- Myös negatiiviset tunteet ovat sallittuja, ja niistä voi puhua. Jumala on antanut ihmiselle tunteet, joilla on tärkeä tehtävä lapsen kasvussa.
- Lapsen mielipide täytyy ottaa huomioon häntä koskevissa asioissa, mutta aikuisilla on oikeus päättää, mikä on lapselle parhaaksi. Päätöksen tulee olla aina lapselle turvallinen vaihtoehto.

Aikuisen tehtävät ja velvollisuudet

- Aikuisen tehtävä on kuunnella lasta, ja ottaa lapsen mielipiteet ja tunteet huomioon mahdollisuuksien mukaan, ja lapsen parasta ajatellen.
- Aikuisen tehtävä on huomioida lapsen ikä- ja kehitystaso, sekä tilannekohtaiset asiat arvioitaessa lapsen mielipiteiden ja tunteiden vaikutuksia hänen hyvinvointiinsa.

Keskusteluvinkki: Miten yhteiset juttutuokiot on järjestetty teidän perheessänne?

6. Lapsella on oikeus tietää ja saada tietoa

- Lapsella on oikeus saada tietoa itseään koskevista asioista ja päätöksistä kehitystasolleen sopivasti.
- Lapsella on oikeus etsiä tietoa itseään kiinnostavista asioista.

Aikuisen tehtävät ja velvollisuudet

- Aikuisen tehtävä on kertoa, mitkä asiat ovat lapselle sopivia.
- Aikuisen tehtävä on valvoa, että lapsi toimii turvallisesti internetissä ja sosiaalisessa mediassa.
- Aikuisen velvollisuus on suojella lasta tv:stä, elokuvista, internetistä, mobiililaitteista, peleistä ja lehdistä tulevilta haitallisilta sisällöiltä. Aikuisen on valvottava pelien, elokuvien ja ohjelmien virallisten ikäsuositusten noudattamista. Niissä on huomioitu lapsen aivojen keskimääräinen kehitys ja psyykinen kypsyyssaste.

Keskusteluvinkki: Miksi lapset eivät saa pelata K-18-pelejä tai katsoa K-18-elokuvia?

7. Lapsella on oikeus oppimiseen ja koulunkäyntiin

- Suomessa jokaisella on oikeus ilmaiseen koulunkäyntiin.
- Koulussa lapsella on oikeus oppia ja saada tukea oppimiseen.
- Lapsen tulee oppia kunnioittamaan toisia ihmisiä, suvaitsemaan erilaisuutta ja suojelemaan ympäristöä.

Aikuisen tehtävät ja velvollisuudet

- Aikuisen tehtävä on huolehtia, että lasta ohjataan terveeseen ja tasapainoiseen elämään.
- Aikuisen tehtävä on huolehtia, että lapsi saa opetusta, käy koulua ja saa tarvitessaan tukea oppimiselleen.

Keskusteluvinkki: Kuinka lasta ja nuorta voi kannustaa ja tukea koulunkäynnissä?

8. Lapsella on oikeus vapaa-aikaan ja lepoon

- Oppiakseen selviytymään elämässä, on tärkeää harjoitella kotitöitä, mutta aikaa on jätettävä myös leikkiin, liikkumiseen, kavereiden kanssa olemiseen ja yhdessäoloon läheisten ihmisten kanssa.
- Aikuisen tehtävä on taata lapselle riittävästi lepoa.

Aikuisen tehtävät ja velvollisuudet

- Aikuisen tehtävä on järjestää lapselle mahdollisuus leikkiin, vapaa-aikaan ja riittävään lepoon.

Keskusteluvinkki: Mitä teillä tehdään mieluiten yhdessä?

9. Lapsella on vapaus uskoa

- Lapsella on oikeus kuulla ja lukea asioista, joiden perusteella voi uskoa armolliseen ja rakastavaan Jumalaan ja Jeesukseen.
- Lapsen usko on yhtä arvokas kuin aikuisenkin usko.

Aikuisen tehtävät ja velvollisuudet

- Aikuisen tehtävä on tarjota lapselle mahdollisuuksia ja aineksia oman uskon löytämiseen, ja tarjota opetusta ja ohjausta uskon perusasioissa.
- Aikuisen tehtävä on huolehtia, että lasta ei painosteta tai pelotella uskoon liittyvillä asioilla.
- Aikuisen on sallittava lapsen oma pohtiminen ja asioiden terve kyseenalaistaminen.
- Lapset kokevat asioita eri tavoilla. Jollekin kodin ja yhteisön tiukat säännöt tuovat turvaa, toiselle ne aiheuttavat ahdistusta. Siksi arvioinnissa on syytä olla varovainen ja välttää ylilyöntejä.
- Lapsen tunnekokemukset ovat huomattavasti voimakkaampia kuin aikuisen, koska lapsen ymmärrys ei ole vielä täysin kypsytynyt käsittelemään etenkin epähavainnollisia aiheita, kuten esimerkiksi syntiä. Hengellisen opetuksen tulee olla oikeaa, sekä kehitystasoisesti riittävän selkeää.

Keskusteluvinkki: Mikä on teidän perheellenne paras keino oppia lisää rakastavasta Jumalasta?

Miten tunnistan hengellisen väkivallan?

Hengellinen väkivalta on rankaisevalla Jumalalla tai helvetillä pelottelua, painostamista tai pakottamista esim. ystäväpiirin ja seurustelun suhteen, syylistämisestä ajatuksista ja tunteista, sekä käyttäytymisen, harrastuksien ja ulkonäön äärimmäistä kontrollointia. Näihin kaikkiin liittyy epäterve vallankäyttö, jota lapsi kokee itselleen tärkeän ihmisen tai yhteisön taholta. Lapsella esiintyy henkistä, psyykkistä tai fyysistä pahoinvointia.

Ilon ja rauhan sijaan hänellä on ahdistusta ja masennusta. Hän kokee Jumalan rankaisevana tuomarina, joka näkee lapsessa koko ajan virheitä.

Opetus on epäraamatullista. Opetuksessa painotettavien hengellisten asioiden tärkeysjärjestys ja mitta-kaava ovat vääristyneet suhteessa Raamatun opetukseen ja kirkkokunnan yleiseen linjaan.

Lapsi on oppinut pitämään itseään heikkona ja pahanana, ja kokee tästä syyllisyyttä ja häpeää. Lapsi kärsii siitä, että hän ei kelpaa Jumalalle sellaisena kuin on. Uskonelämästä on annettu harhaanjohtavaa opetusta (painotuksessa ihmisen käyttäytymisen säätely vs. Jumalan aikaansaama sydämen muutos).

Hengellistä opetusta antavan henkilön omista mielipiteistä on tullut auktoriteettina pidettäviä totuuksia, jotka voivat olla vahingollisia lapsen tai nuoren

todenperäisemmän jumalakuvan muodostumiselle. Opetusta antaa henkilö, joka ei ole ymmärrykseltään tai ulosanniltaan edullinen lasten ja nuorten parissa työskentelyyn ja/tai hengellisen opetuksen antamiseen turvallisesti.

Hengellistä opetusta antavia toimijoita ei valvota, tai valvonta ei tuo haitalliseen toimintaan muutosta.

Keskusteluvinkki: Mitä vaaroja voi olla siinä, jos lapsi tai nuori kasvaa virheellisen jumalakuvan kanssa?

Mitä teen, jos näen hengellistä väkivaltaa lasta kohtaan?

Keskustele asiasta seurakunnan, tapahtuman, leirin, koulun, päiväkodin tai muun toiminnan johdon kanssa. Jos asioista keskustelu ei ole mahdollista tai tilanne ei muutu, ota yhteyttä Adventtikirkon lapsiasiamieheen, jonka vastuulla on selvittää asia. Räikeissä tapauksissa on aiheellista tehdä lastensuojeluilmoitus. Lain mukaan hengellisen väkivallan arviointikriteerit ovat samat kuin henkisessä, fyysisessä ja seksuaalisessa väkivallassa. *Keskusteluvinkki: Kuinka voit omalta osaltasi myötävaikuttaa terveen hengellisyyden kehitystä omassa paikallisseurakunnassasi?*

Pahan olon merkkejä:

Ihmisen ulkoinen olemus ja käyttäytyminen kertovat, mitä elämässä tapahtuu. Kun havaitsemme lapsessa ja nuoressa fyysisiä oireita tai hänen käyttäytymisessään häiriöitä tai ongelmia, on syytä selvittää

tilannetta tarkemmin. Jokainen reagoi elämän eri tilanteisiin omalla tavallaan. Mikään yksittäinen oire ei sinänsä ole osoitus jostakin ongelmasta, vaan asia tulee aina selvittää kokonaisuudessaan.

Seuraavat oireet ja ilmentymät saattavat kertoa, että lapsi tai nuori tarvitsee apua ja tukea elämäntilanteeseensa.

Fyysisiä ilmentymiä:

- Toistuvat ruhjeet, mustelmat ja haavat, joiden syistä annetaan epämääräisiä tai vältteleviä selityksiä ja/tai jotka eivät sovi yhteen vammojen kanssa.
- Merkkejä hoivan laiminlyömisestä, esim. lapsi on aliravittu, huonosti hoidettu ja/tai hitaasti kehittynyt.
- Sukupuolitauti tai selvää ärsytystä sukupuolielinten alueella.
- Raskaus.

Keskusteluvinkki: Miten ja milloin sukupuolisuhteet voi ottaa puheeksi lapsen ja nuoren kanssa?

Psykosomaattisia oireita:

(eli henkisen pahoinvoinnin aiheuttamia fyysisiä oirentuntemuksia):

- Epämääräinen päänsärky.
- Vatsakipu, oksentelu, ruokahalun muutokset.
- Palantunne kurkussa.
- Uniongelmat.
- Selittämätön väsymys.

- Muista kuin elimellisistä syistä johtuva kastelu ja/ tai tuhriminen.

Keskusteluvinkki: Miten syömishäiriön ja valikoivan syömisen voi erottaa?

Käyttäytymisessä ilmeneviä oireita:

- Keskittymisvaikeudet, levottomuus.
- Väkivaltaisuus, aggressiivisuus, poikkeukselliset tunteiden purkaukset.
- Puhumattomuus, vetäytyminen.
- Alistuvuus, passiivisuus.
- Ahdistuneisuus, lisääntynyt itkuherkkyys.
- Haluttomuus mennä kouluun tai tarve mennä sinne sairaanakin.
- Alisuoriutuminen koulussa.
- Elämänhaluttomuus.
- Itsetuhokäyttäytyminen: itsensä satuttaminen esim. viihtelemällä, itsensä altistaminen kohtuutomaan vaaraan.
- Itsemurhalla uhkailu, itsemurhayritys.
- Pelokkuus suhteessa toisiin ihmisiin, aikuisten reaktioiden pelokas tarkkailu.
- Korostunut seksuaalisuus ja vientelevyys.
- Ikään nähden epätyypilliset sukupuolileikit.
- Päihteiden käyttö.
- Nettiriippuvuus.

Keskusteluvinkki: Miten voi ottaa huolen puheeksi epäillessään jonkun tutun lapsen tai nuoren tarvitsevan apua?

Toimintaohjeet

Ilmoitus kunnan sosiaalihuoltoon (lastenvalvojalle) tehdään silloin, kun saadaan tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää mahdollista lastensuojelun tarpeen selvittämistä (lastensuojeluilmoitus).

Ilmoitus poliisille tehdään silloin, kun epäillään lapsen henkeen ja terveyteen kohdistunutta rikosta. Seurakunnan palveluksessa tai luottamustoimessa olevien henkilöiden ilmoitusvelvollisuus käsittää muun muassa lapsen kohdistuvat pahoinpitelyepäilyt. Pahoinpitely voi ilmetä myös henkisenä väkivaltana. Poliisiin voi olla ensivaiheessa yhteydessä ilmoittamatta kyseessä olevan lapsen nimeä.

Ilmoittamiskynnys (syytä epäillä -kynnys) ei edellytä täyttä varmuutta tai edes todennäköisiä syytä epäillä rikoksen tapahtuneen. Ilmoitusvelvollisuuden voi laukaista esimerkiksi tilanne, jossa ilmoitusvelvollisella taholla on lapsen käyttäytymisen, lapsen puheiden, lapsen vanhemmista saatujen tietojen tai muiden henkilöiden ilmoitusten perusteella säännöksessä tarkoitettu tavoin syytä epäillä lapsen kohdistunutta rangaistavaa tekoa.

Ilmoituksen lastenvalvojalle ja/tai poliisille voi tehdä itse, tai pyytää apua adventtikirkon nimetyltä lapsiasiamieheltä. Häätapauksissa viranomaisille on aina ilmoitettava ensin. Ilmoitusta toivotaan lapsiasiamiehelle oman ilmoituksen jälkeen, mikäli kyseessä on

seurakunnan toimintaan, tai seurakunnan toimijaan liittyvä väärinkäytös.

Jos kohtaat avun tarpeessa olevan henkilön, auta häntä hakeutumaan turvaan ja hankkimaan apua.

Yhteystietoja

- ▶ Poliisi / Yleinen hätänumero: 112
- ▶ Suomen Adventtikirkon lapsiasiamies: 050 414 0818
- ▶ Kunnan sosiaalihuollon lastenvalvojien sekä turvakotien yhteystiedot löytyvät kunkin kunnan verkkosivuilta tai numerotiedustelusta.
- ▶ Valtakunnallinen kriisipuhelin: 010 195 202
- ▶ Kirkonkeskusteluapua.fi / 010 190 071
- ▶ Suomen Adventtikirkon Tukiluuri: 044 705 0700
- ▶ Mannerheimin lastensuojeluliiton lasten ja nuorten puhelin (ma–pe klo 14–20, la–su klo 17–20): 116 111
- ▶ Suomen lapsiasiavaltuutetun puhelinvaihe: 02 9566 6850
- ▶ Rikosuhripäivystys: 020 316 116
- ▶ Raiskaustukikeskuksen kriisipäivystys: 0800 97 899
- ▶ Monika-Naiset väkivaltaa kokeneille maahanmuuttajanasille ja -lapsille: 09 692 2304
- ▶ ETRA-liitto (Elämäntavat raittiiksi): 050 374 3893
- ▶ AA:n auttava puhelin: 09 750 200
- ▶ Irti huumeista ry: 010 804 550

SUOMEN
ADVENTTI-
KIRKKO